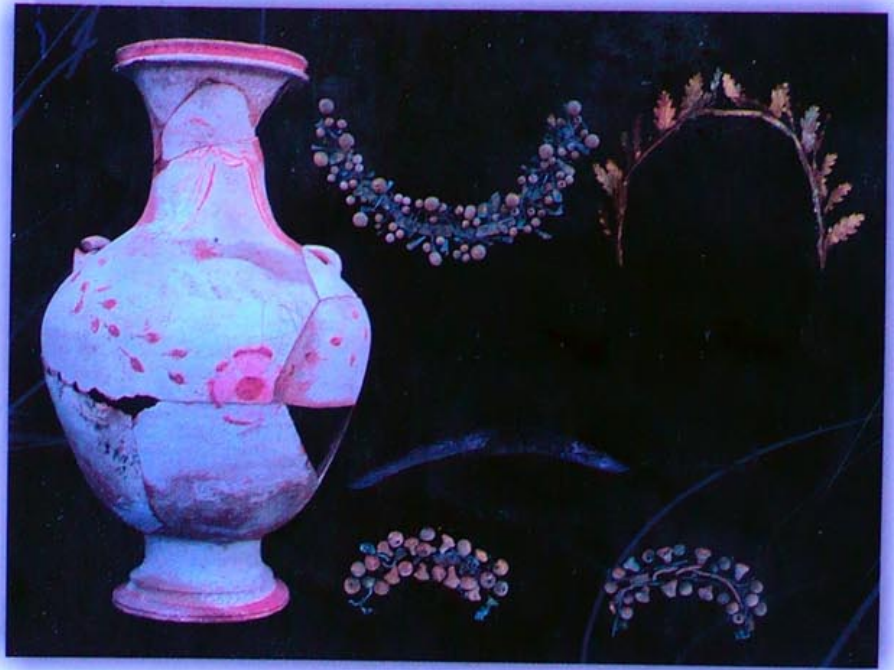

32

KAZI SONUÇLARI TOPLANTISI

3. CİLT

T.C.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü

T.C.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü

32.
KAZI SONUÇLARI
TOPLANTISI
3. CİLT

24 – 28 MAYIS 2010
İSTANBUL

KİLİSE TEPE 2009 YILI KAZILARI

Mark P.C. JACKSON¹
Nicholas POSTGATE²

Kilise Tepe'de Cambridge ve Newcastle Üniversiteleri'nin ortak bir projesi olarak, birkaç bağışçının desteği ve Ankara'daki İngiliz (Britanya) Arkeoloji Enstitüsü'nün sponsorluğunda 5 Temmuz ilâ 1 Eylül 2009'da iki aylık bir arazi sezonu gerçekleştirildi.³ Bu sezonki çalışmalar yerleşimdeki dört bölge hakkındaki bilgimizin artırılması üzerine yoğunlaştı (Plan: 1): Kuzeybatı Binası (III. Tabaka), Stel Binası (II. Tabaka), K/L14'te Demir Çağından Geç Tunç Çağına inen sondaj ve kilisenin doğusundaki Bizans Dönemi mimarisi.

(1) III. Tabaka: Kuzeybatı Binası (Plan: 2)

III. Tabaka binasının planı yapının Stel Binası'ndaki Oda 8'in IIa Tabakası tabanı altında yer alan dış güneydoğu köşesinin yerinin tespitiyle açıklığa kavuştu: bu ana III'd Tabakası yapısının Oda 31'in doğusuna doğru uzanmadığını ortaya koydu. Oda 31'in güneydoğu duvarındaki çalışma I19 açmasının güneydoğu köşesindeki taş döşeli alandan bina içine doğru, duvarın güneydoğu tarafında muhtemel eşik boyunca yer alan tahta bir kirişin kalıntılarıyla birlikte, bir girişe işaret ediyordu. Buranın yanında, Oda 37'de, bu odanın güneydoğu köşesindeki FI08/11 ocağının kesitini alarak yapısını ortaya çıkardık ve bunun kil zemininin daha büyük taşlar üzerinde yer alan küçükçe çakıl taşlarının üzerinde yer aldığını gösterdik. Bu ocak 2008 yılında kazılan daha yukarı yüzeye aitti. Bunun 15 cm. kadar altındaki daha erken zemin yüzeyi üzerinde görüldüğü kadarıyla bu köşede yer yer yanık izleri haricinde bir ocak bulunmamaktaydı ancak odanın merkezinde içinde değerli miktarda seramik ve hayvan kemiği bulunduran iki safhalı bir büyük çukur açılmıştı (çapı 2.5 m.). Oda 37'nin zeminleri komşu odalardan kayda değer şekilde aşağıdaydı ve burası çatısız bir alan olmuş olabilir.

Binanın batı tarafındaki I19c ve H19d'deki kazılar Oda 33'ün doğu tarafı boyunca uzanan dar bir tümseğe sahip ve sadece 3.20 m. (KD-GB) x 2.70 m. (KB-GD) kadar

¹ Dr M.P.C. JACKSON, Lecturer in Archaeology, School of Historical Studies, Armstrong Building, Newcastle University, NE1 7RU/UK; m.p.c.jackson@ncl.ac.uk.

² J.N. POSTGATE, Professor of Assyriology, University of Cambridge; address: Trinity College, Cambridge CB2 1TQ/UK; jnp10@cam.ac.uk.

³ Bu sezon çalışmaları Isaac Newton Fonu ve Cambridge'deki McDonald Arkeolojik Araştırmalar Enstitüsü, Ege Prehistoryası Enstitüsü, Philadelphia, Dumbarton Oaks ve Newcastle Üniversitesinden cömert destekler almıştır. Tüm fotoğraflar Canberra Üniversitesi'nden Bob Miller tarafından çekilmiştir. Türkçe metin Dr. T.E. Şerifoglu tarafından hazırlanmıştır.

büyük ufak bir oda oluşturan güneydoğu duvarını ortaya çıkardı. Oda 32 gibi bunun da duvarlarının iç yüzü sıvanmıştı ve odanın dolgusu çok temiz bir sarı kilden müteşekkildi. Oda 33'ün güneydoğu duvarının çizgisi batıya doğru uzanmakta olup bu burada odanın devamının olduğunu göstermektedir.

Oda 38'de iki IIIe Tabakası duvarı temelleri neredeyse doğrudan en yüksek IIId zemininin üzerinde yer almakta ve Oda 38 (Resim: 1)'in zeminindeki içi dikdörtgen biçimli taşlarla dolu hendek de IIIe yapısıyla ilintilenmektedir. Bunun güneydoğusunda, engebeli bir IIId yüzeyi üzerinde, küçük bir frit boncuk grubuyla (I19/621; Resim: 2) yakından ilişkili küçük bir sepetin beyaz izi bulunmakta olup bu zeminin başka noktalarında bir seramik küp (I19/632) ve bir küçük grup aşık kemiği mevcuttu.

Oda 32 bina kompleksinin zemini sıkça yeniden döşenen ve duvarları sıkça sıvanan ana kabul odasıydı. IIId dolgusu 2008 yılında tamamıyla kazılmıştı ve bu alan daha eski seramiklerden bir grup örnek alabilmek maksadıyla zeminin altına bir sondaj açmak için seçilmişti. En alçak IIId zemininin 58 cm. altında IIIf safhası duvarının taşlarına rastlandı. Bağlantılı bir yüzeyde iki bakır bilezik birbirinin üzerinde bulunmuştur (FI9/691; Resim: 3). Bunun altında W5808 duvarının güneybatı yüzüne karşı iç çapı 1 m. olan ve sıvanmış kerpiçlerle oluşturulmuş yuvarlak bir ağza sahip iyi inşa edilmiş bir ocak bulunmaktaydı (FI09/09).

(2) *Tabaka II: Stel Binası*

Bu yıl bu yapının en erken safhasını ve yapım tekniklerini inceledik, ilk temel öncesi yerleşimin kullanım biçimini keşfettik. Tabanların altına açılan sondajlar IIIe safhasına ait derme-çatma duvarları ve birkaç aynı döneme ait ya da marjinal derecede geç tarihli yuvarlak çukurları ortaya çıkardı. Oda8'de en erken Tabaka II dolgusunu temizledik: IIId Tabakası Oda 31'in güneydoğu köşesine ait olması gereken kerpiç duvarın köşesinin hemen üzerinde, Stel Binasın'ndan bir hayli farklı bir düzleme sahip ve IIIe tabakasına tarihli kötü inşa edilmiş bir duvarın temeli olması muhtemel düzensiz bir sıra taş (W6002) kuzeyden doğuya doğru uzanmakta olup bu o kadar kısa bir süre kullanılmıştır ki kullanım dışı kalınca aynı yükseklikte Stel Binası inşa edilmiştir. Kazılarımızın kuzeydoğu köşesinde, Oda 3'ün altında başka bir kuzeybatı-güneydoğu yönlü derme-çatma duvar temeli tanımlanmıştır (W6003): Bu geçici olarak IIIe Tabakası'na tarihlendirilmiş olsa da kullanım dışı kalması sonrası, daha sonra Oda 3'ün kapladığı alanın batı ve kuzey tarafındaki alanda bir grup yerleşim tabakası inşa edilirken ve çukurlar kazılıp geri kapatılırken biraz zamanın geçtiği de belirtilmelidir.

Oda 3'te üzerine Oda 10'un kuzey ve doğu duvarlarının temellerinin yerleştirildiği ve odanın güneydoğu köşesinde yer alan büyük çöküntü açılmış olup (Resim: 4) beklendiği üzere bu geniş bir çukurun (P08/55) dik kenarlarını ortaya çıkarmıştır. Bu alanda IIa yapı yüzeyinin oluşturulması öncesi kazılan diğer çukurlar bulunmakta olup

kısmen kazılmışlardır. Oda 8'in doğu tarafında IIIe Tabakası ve Stel Binası duvarlarının üstüne inşa edildiği yüzeyleri kesen en az üç çukur (P09/24,26 ve 27) kazılmıştır ve bu alanın IIId Katı'nda açık bir alan olduğu ortaya çıkmıştır.

Stel Binası'nın kendi IIa ve IIb safhaları için binanın güneydoğusunda bulunan ve Oda 7 adı verilen geniş alandaki dolgunun geri kalanı temizlenmiş ve bu güneybatı ve güneydoğu tarafında yapının en erken dış duvarlarının hattını ortaya çıkarmıştır. Odanın dolgusu zemin gibi homojen ve temiz olsa da dolgu içerisinde bir adet bakır ok ucu bulunmuştur (J18/454). Oda 10'un doğu ucundan Oda 5'e geçiş sağlayan bir kapı aralığının varlığı doğrulanmıştır: kapı aralığını engelleyen tuğlaların altında eşik üzerinde yanık bir hatılın parçaları bulunmuştur. Oda 1 ve Oda 3 arasında IIa/b safhasında yer alan kapı aralığı açılmış ve bu Oda 1'in zemini aslında orta alandaki (Oda 3) zeminden daha alçakta olsa da, Oda 1'in zemininin ciddi şekilde yükselenedek içinde kalın bir tabaka yerleşim birikintisi oluştuğunu, Oda 3'ün ise çok daha temiz tutulduğunu göstermiştir. IIa/b dizisindeki diğer kapı aralıkları gibi bu da IIb safhası esnasında daha sonra kerpiç tuğlalarla kapatılmış bu engel içerisinde bir küçük seramik matara biçimli kap (J19/685) bulunmuştur.

(3) K/L14'teki Demir Çağı Sondajı (Plan: 3-4)

Burada hâlihazırda incelenmiş alanın doğu tarafında L14a ve güney tarafında K14d çeyrek-açmalarının açılmasıyla takriben M.Ö. 700 öncesindeki bilinmeyen yüyllara ait daha büyük bir tabakalanmış seramik örnek koleksiyonu ortaya çıkardık ve K14a/b'de daha derine giderek sondajı Geç Tunç Çağı tabakalarına kadar indirdik.

Safha 7'den safha 14'e: 2008'de Yüzey 6'nın altında sondajın tabanındaki çift halka kazık çukuru sayesinde geniş ahşap bir yapı tanımlanmıştı. 2009'da bu yerinde bırakıldı ve kazık-çukur yapısının hemen batısında, K14a+b merkezinde, K14a'da 1996 yılında ortaya çıkarılan taş temellerle birleşecek şekilde doğu-batı yönlü 2 m. lik bir sondaj açıldı (Resim: 5). Ulaştığımız en alçak yapı bir taş döşemeydi (Safha 14). Bu +96.27'de yani höyüğün batı ucundaki II4'te bulunan GTÇ yapısının geriye kalan duvarlarının en üst seviyesinden (+96.70) en az 40 cm. alçaktaydı. Bu döşeme ve üzerindeki safhalardaki duvarlar temiz yatay kil yüzeyler ile aralarında yer alan küllü ya da çakıllı dolgulardan oluşan iyice sıkışmış bir tabaka dizisinin içerisindeydi. Yüzey 1-6'yı takiben Safha 7'den 14'e kadar numaralandırılan bu tabakalar dikkatlice muhafaza edilmiş ve çoğunlukla iki ya da üç ev arasında yer alan çatısız bir alanda bulunmaktaydı. Bunlar aynı döneme ait birçok depo çukuru tarafından kesilmişler ve sondajın doğu ucunda Safha 11 ve 12 zeminleri dolgusu içerisinde bulunan en az üç bilek taşına (K14/813, 814 ve 832) sahip göreceli olarak küçük bir çukurun (P09/19, Safha 13) üzerine örtmekteydi. Daha güneybatıya doğru Safha 11 yüzeylerinden birinde geniş bir yuvarlak çukur açılmış

ve bunun doldurulması sonrası bu alan tekrarlanan yanma süreçlerine sahne olmuş, doldurulmuş çukurun çökmesi sonucu oluşan çöküntünün düzlenmesi için birçok kez yeniden kaplanmıştır.

Sondajın kuzey ve güney tarafında bulunan ve aralarında dar bir boşluk bulunan ev köşelerinin ikisi de Safha 10'a aittir. K14a'nın kuzeydoğu kısmındaki kuzey evinin köşesi taş temeller ve geriye kalmış bazı kerpiçlerden oluşan üstyapıdan meydana gelmektedir (W7505-6). W7505'in temelinin iç yüzü yanındaki dolgudan yeni doğmuş ya da *foetal* bir bebeğin kemikleri çıktı (K14/1005). Safha 9'da W7505-6'nın duvarlarının hemen üzerinde bir adet iyi inşa edilmiş fırın bulunmaktaydı (FI96/16). Bunun batı kısmı 1996 yılında kazılmıştı; doğu duvarının dışında hayvan kemikleri açısından zengin olan küllü bir dolgu bulunmaktaydı ki, buradan C14 tayini yapabilmeyi ummaktayız. Bu ocak aslında odayla ilintili olmalıdır, ancak (muhtemelen kerpiç) duvarları daha sonraki safhalar tarafından kesilmiştir. Safha 6 kazık-çukurlarının hemen batısında, sondajın doğu tarafındaki temiz dolguda takribi olarak aynı döneme ait olan ve kırık kaba mal bir küpe sahip küçük kil sıvalı bir yapı, kafası daha güneydoğuda bulunan kısmen parçalanmış bir köpek iskeletinin (K14/754) yanında yer almaktaydı. Kuzey evinin bunun üzerinde yer alan ve Safha 10 eviyle aynı düzlemde inşa edilmiş Safha 8 versiyonu muhtemelen K14b'nin doğu tarafında, kazık-çukurlarının ötesinde açığa çıkarılan duvarlarla (W4300 ve 4301) ve K14d'de ulaşan ve L14a'da açığa çıkarılan W4111 aynı döneme aittir. Safha 7'den 14'e kadarki safhalardaki çukur ve ocaklardan aralarında arpa, buğday, üzüm, zeytin baklagiller ve muhtemelen burçak bulunan birçok farklı bitki kalıntısı elde ettik (tanımlamaları yapan Dr.M.M. Hald)

Safha 5 ve 6: 2008 yılında ortaya çıkarılan çift halka kazık-çukurunun Yüzey 6'ya ait olduğu ve birkaç kazık-çukuruyla birlikte güneye doğru K14d'ye genişlediği anlaşıldı. Bu ahşap yapının planının güvenilir şekilde yeniden oluşturulması için yeterli değildir ancak bunun varlığı ve hatırı sayılır büyüklüğü aşikârdır. Safha 6'nın üzerindeki takip eden Safha 5'te de kazık-çukurları mevcuttu (çok belirgin olmayan bir düzenle) ve bunlar hem 2008'de K14b'de (W7502) ve bu yıl K14d'de P09/55 ve P07/55 çukurları arasında varlığını koruyabilmiş, kuzeybatı-güneydoğu yönünde kısa 1 sıralık bir temel olarak karşımıza çıkan derme-çatma taş temellerle bağlantılı olarak gözlemlenebilmiştir. Bundan sonra Safha 5 sarı kil bir dolguyla örtülmüştür.

Yüzey 2'den yüzey 4'e: Önceki sezonlarda K14b'nin Safha 5-14'ün sarı killi dolgusundan çok farklı olan ve birbirinden sıkışmış toprak şeritlerle ayrılan en az üç ardıl yüzey (Yüzey 2, 3 ve 4) tarafından temsil edilen uzun bir zaman dilimi boyunca açık bir alana sahip olduğunu anlamıştık. 2009'da bu yüzeyleri L14a'da doğuya doğru takip ettik ve K14a'da batı ve güneye doğru takip edilebilen kısımlarıyla bunlar toplamda doğu-

batı 10m. ve kuzey-güney 5 m.den daha geniş bir alanda gözlemlenebilmektedir. Bunun altında, K14b'de Yüzey 2 Yüzey 3'ün yalnızca 10-15 cm. kadar üstündeydi ama öte yandan Yüzey 2 kuzey açma duvarında Yüzey 3'ün 25 cm. kadar üzerinde görülebilmekteydi ve bu muhtemelen güney açma duvarında (yani K14c'de) Yüzey 3'ün 35 cm. kadar üzerinde bulunan belirgin siyah/kahverengi şerite dâhildir. Yüzey 3 yüzeylerimiz arasında en dikkat çekici olanıdır: 10 cm. kalınlığa kadar ulaşan bir siyah/kahverengi şerit olarak açıkça görülebilmektedir. Yüzey 3'ten 40-45 cm. kalınlıkta çift şerit kahverengimsi dolguyla ayrılan Yüzey 4 aynı alanı kaplamakta ve Yüzey 1'in 1.10cm. kadar altında yer almaktadır (bkz. Plan: 4).

Yüzey 1: Üç ateş yapısı ve iki derin yuvarlak depo çukuru bu yüzeyle ilişkilendirilmektedir. K14d'de 2009'da kazılan istisnaî derecede büyük dikdörtgen çukur (P09/55) bunlarla aynı çağa aittir. Bu Yüzey 1 (Tabaha 2f)'den aşağı kazılmış olup tepe kısmında 3.55 m. (K-G)'ye 3.80 m. (D-B) kadarlık bir ölçüme sahipti ve dik kenarları 2.60 m.lik derinliğe ulaşmaktaydı. Bu çukurun alt kısmı, içerisinde en altta kalın beyaz bir fitolit (fossilleşmiş bitki) tabakası da bulunan bir dizi çok renkli iyi tabaka ile dolmuştu; merkezde 70 cm. kadar derinlikteki sıkışık toprak tabakası sonrasında gelen ikinci bir kullanım dönemi çok açık bir siyah yanık bir şerit tarafından ortaya konmaktaydı. Bu şerit çukurun merkezinde 20 cm.ye kadar kalınlaşmakta, tepeden 1.40 m. derinde yer almakta ve çukurun her kenarında çukurun tepesine doğru eğimlenmekteydi. Bu dolgu aralarında arpa, buğday ve mercimek bulunan bazı karbonize tohumlara sahipti. Bunun üzerinde daha fazla sıkıştırılmış toprak dolgu üzerinde, 20 cm. kadar derinliğe sahip ve daha çok beyaz/gri küllü yapıya sahip başka bir iyi katmanlanmış tabakalar şeridi mevcuttu. Bu etkileyici yapının bir depo yapısı olduğuna hiç şüphe yoktur. Hitit başkentindeki GTÇ yeraltı buğday depolama yapıları J. Seeher tarafından tanımlanmıştır.⁴ Boğazköy'den birçok örnek Kilise Tepe örneğiyle benzer özellikler taşımaktadır: Bunlar genelde yuvarlak olan daha küçük depo çukurlarından farklı olarak dikdörtgen olabilirler. Diplerinde pitolit kaplamaya sahip olabilirler ve çok renkli organik materyal tabakaları haricinde yanık tabakalardan oluşan dolgularla dolu olabilirlerdi. Bizim örneğimiz beklendiği üzere göreceli olarak küçüktür, ama 35 metreküplük ya da 35,000 litre arpalık hacmiyle takriben 100 adamın 1 yıl boyunca günlük tahıl ihtihkakını sağlayacağından bu depo yapısının bir tek evden daha fazlasına hizmet ettiği düşünülebilir.

Özetlemek gerekirse, Bizans ve Helenistik duvarların altındaki en geç Demir Çağı yerleşimi, ateş yapıları, iki derin yuvarlak depo çukuru ve daha güneyde yer alan çok büyük bir dikdörtgen depo yapısıyla birlikte Yüzey 1 tarafından temsil edilmektedir. Bunun altında birbirini takip eden, sadece ara sıra çok daha küçük depo çukurları tarafından kesilen bir açık alanda yer alan üç ya da dört yerleşim yüzeyi bulunmaktadır. Bunların en

⁴ "Getreidelagerung in unterirdischen Großspeichern: zur Methode und ihrer Anwendung im 2. Jahrtausend v. Chr. am Beispiel der Befunde in Hattuša", *Studi Micenei ed Egeo-Anatolici* 42 (2000), 261-301.

alçakta olanının (Yüzey 4) altındaki sıkıştırılmış toprak çok daha temiz sarımsı killi bir dolgu birikintisini örtmekteydi. Bunların en geç safhaları olan Yüzey 5 ve altındaki Yüzey 6 yine açık alanlar gibi görünmektedir, ancak Yüzey 6'daki geniş kazık-çukuru yapısını da içeren sürekli olmayan bir yerleşime de sahiptir. Buna karşılık K14a'daki Safha 7'den Safha 14'e uzanan silsile Geç Tunç Çağı sonunda yerleşimin bu kısmının birbirinden çukurlarda depolama ve diğer konutsal aktivitelerin yapıldığı dikkatlice muhafaza edilen avlular ile benzeri açık alanlarla ayrılan ve ardı sıra inşa edilen evlerle sürekli olarak iskân edildiğini göstermektedir.

Bu tabakaların kronolojisi itibarıyla, Yüzey 1'le ilintilenen seramikler ve özellikle de Beyaz Boyalı IV (*White Painted IV*) seramikleri, bu yüzeyi M.Ö. 750 ile 650 arasına tarihlemekte olup Yüzey 2 ve 3'le hemen önceki yüzyıllara tarihlenen ve aralarında İki renkli (*Bichrome*) ve Kırmızı-üstü-Siyah (*Black-on-Red*) gibi diğer Doğu Akdeniz mallarıyla birlikte Beyaz Boyalı seramiklerin de bulunduğu malzemeler ilintilenmektedir. Ancak geçici C14 tarihlemesi bu silsilenin en eskisi olan Yüzey 4'ün M.Ö. 11.yüzyıl kadar eskiye ait olabileceğine işaret etmektedir (Başka tarihlemeler beklenmektedir ve bunları detaylı olarak tartışmak için şu an erken olacaktır). Bu Safha 5 ve 6'yı takriben Stel Binası'nın geç safhalarıyla aynı döneme koymakta olup Safha 7-14 Stel Binası'nın temeli ve erken safhalarıyla aynı zaman aralığına ait olacak, en erken katmanlar da (muhtemelen Safha 11-14) kuzey-batı köşedeki Tabaka III'ün sonuna denk gelecektir.

(4) Bizans Dönemi

2009'da Bizans Dönemi için ana hedefimiz kilisenin Kilise Tepe'deki daha geniş yerleşim içerisindeki rolünü incelemektir. K15'te kilisenin güneyindeki bina üzerinde 2008'de başlanan işi tamamladık; N15-O15 alanlarındaki geçmiş kazıları genişlettik ve kilisenin doğusunda, binanın yönünü ve genel planını önemli ölçüde ortaya çıkardığımız geniş bir açma açtık (M16, M17, L16 ve L17 kareleri) (Resim: 7).

Kilisenin doğusunda yer alan yapının duvarları harç kullanılmadan arazi taşlarından yapılmıştı. Batı duvarı kilisenin kuzeydoğu köşesinden 1.0 m. öteden geçecek şekilde kuzey kuzeybatı yönünde uzanmaktaydı. Yapının birkaç büyük odası vardı ve henüz kazılmamış olan güney ve doğuya doğru genişlemekteydi. Yapı kompleksinin merkezine doğru döşeme zeminli bir alan bulunmaktaydı ve kuzey tarafında doğu duvarının batı tarafı boyunca inşa edilmiş iki ateş yapısına sahip, duvarla çevrili bir açık alan bulunmaktaydı (Resim: 8). Zemin seviyesinde birkaç sikkeler ve özellikle *pithos* tabanları ve Geç Roma Amfora I parçaları olmak üzere az sayıda daha büyük kaplar bulunmuştur. Ancak bir bütün olarak bakıldığında diğer yerlerde kazılan Bizans alanlarına nazaran bu odalarda çok az buluntu bırakılmıştı. Bu alanların temizlenmiş olabilecekleri göz önünde bulundurulmalıdır. Bu bina fiziksel olarak erken Bizan kilisesiyle bir bağlantıya sahip değil gibi görünse de, elimizdeki az sayıdaki buluntu bunun aynı dönemde kullanıldığını

bize göstermektedir. Mimarî özellikleri konut yapısı olduğuna işaret etmekteyse de büyüklüğü ve kilisenin doğusundaki konumu yapının sakinleriyle kilise arasındaki bir bağ olduğunu gösteriyor olabilir.

Buna karşılık 2007-8'de N15 ve O15'te gerçekleştirdiğimiz çalışma bu alandaki binaların muhteviyatını yapı içinde yerinde bırakacak (*in situ*) şekilde terk edildiklerine işaret etmekteydi. Bu yıl kazılarımızı bu bölgedeki geniş yapı kompleksinin güneye doğru ne kadar genişlediğinin tespiti umuduyla N15-O15'ten güneye doğru N14-O14'e genişlettik. Burada yapılar kompleksi 2007'de kazılan W471 duvarının güneyine doğru devam etmektedir. Burada dikkatimizi 3.60 m x 7.00 m. ebadında, zemini dışarıdaki yüzeylerden daha aşağı seviyede olan bir odaya yoğunlaştırdık (Resim: 9). Odaya giriş kuzeybatı köşeden güneye uzanan taş bir merdivenle ve muhtemelen önceleri güney duvardaki bir eşikten sağlanabilmekteydi. Doğu duvarı W5200'ün kuzey tarafı boyunca bir taş sıra uzanmaktaydı ve dik tahta bir dikmeyle sonlanan bir iç ayırım duvarı odanın kuzey ve güney yarılarını ayırmaktaydı. Odanın güney ucunda birkaç büyük depo küpü mevcuttu. Bu ayırımın kuzey tarafında küçük sade bir testile bağlantısı olan ve birbirine dayanan iki büyük taştan oluşan bir ateş yapısı vardı. Odanın merkezinde 0.62 m. çaplı, yüzeyi üzerinde kabarcık izleri bulunan büyük yuvarlak kireçtaşı bir blok bulunmaktaydı. Oda kuzey ucunda taş döşeliydi ve güney tarafına doğru üzerinde bir geç Roma Amfora I bulunan zemin sıkıştırılmış topraktan oluşmaktaydı. Genel plan ve buluntular bir konut yapısının bir parçası ya da bir atölye olabilecek bu oda için birkaç farklı yorumu destekleyecektir.

Kilisenin güneyinde, K15a alanında (Resim: 10) duvar W4003'ün kilisenin güney duvarına kadar kuzeye doğru ilerlediğini ve bu şekilde Bizans anıtının güney tarafında yapının etrafında hareket etmeyi engellediğini ortaya koyduk. Burada 1998 yılında kazılan ve M.S. 12.-13. yüzyıllara radyokarbon tarihlemesi yapılan başka bir mezarla aynı Ortaçağ Dönemi mezarlığına ait W4003'ten daha geç tarihli bir mezar bulduk (Jackson 2007: 186).

Bu şekilde 2009 yılında erken Bizans kilisesinin içinde bulunduğu ortam hakkında hatırı sayılır derecede yeni deliller ve buluntuları yerinde (*in situ*) bırakacak şekilde terk edilmiş gibi görünen belli bağlantılı yapılar hakkında detaylı deliller bulduk. Kilise Tepe silsilesinin en sonunda yer alan mezarlık hakkında daha fazla delili onaylama imkânı bulduk. Gelecekteki önceliklerimiz erken Bizans terkedişinin tarihlendirilmesi ve Bizans yerleşiminin bir bütün olarak daha detaylı bir planının oluşturulmasıdır.

Buluntular

Bu sezon seramikler haricinde göreceli olarak az sayıda önemli eser bulduk. Bizans binalarından on bir sikke ve bir baskılı bakır şerit (O14/66 = KLT 198) elde edildi. Yukarıda bahsedilen ok ucu ve bakır bileziğe ek olarak kuzeybatı köşesindeki Geç Tunç

Çağı alanlarından birçok küçük bakır eser gelmeye devam etti. Demir Çağı sondajından 2007 yılında bulunana yakından benzeyen bezekli bir küçük kemik boru (K14/784; KLT 200; cf. I19/286=KLT 163) ve çeşitli küçük boncuklar ve ağırşaklar elde edilmiştir. Pişmiş toprak hayvan ayağı (I19/689) ve hayvan başı (J19/734) muhtemelen Geç Tunç Çağı hayvan şekilli kaplarına aittir. Hiyeroglif şekillere sahip çiftyüzlü mercek şekilli bir mühürün küçük bir parçası L14'teki bir çukurdan yüzdürme (*flotation*) esnasında elde edilmiştir. Jennifer Bates tarafından toplam 41 alan yüzdürmeyle numunelendirilmiştir ve bu bazı iyi karbonize tohum örnekleri sunmuş olup bunların çok azı tarihlendirme amaçlı kullanılacak değerli C14 örnekleri olarak da hizmet verebilecektir.

Teşekkür

Proje J.N. Postgate tarafından yönetilmekte olup Dr M.P.C. Jackson (Arkeoloji Bölümü öğretim üyesi, Tarihi Araştırmalar Okulu, Newcastle Üniversitesi) Bizans Dönemi için yardımcı yöneticilik, Dr. C.S. Steele de asistan arazi yöneticiliği yapmıştır. Prof. J. Crow, Prof. H. Elton, Dr M. Mango, Prof. J.D. Hawkins, Prof. E.C. Stone ve Prof. P. Zimansky'ye hakemliklerinden ötürü minnetarız.

Tepede zor olan kazma ve toprak atma işini bizler için çoğu Kışla Köyü'nden, ikisi Zeyne'den gelen işçiler yapmıştır. Açma sorumluları S. Blakeney (Kuzeybatı Binası), A. Stone (Stel Binası), Dr. C.S. Steele (K14d), Y. Sarioğlu (K14a/b), Dr. T.E. Şerifoğlu (L14) ve Bizans çalışmalarında S. Moore, K. Green, K. Banfield, J. Levell and T. Hawkins'di.

B. Miller (Fotoğrafçı, Canberra Üniversitesi) hem yerleşim hem de eser fotoğraflanması işini gerçekleştirdi. Dr. C. Colantoni ve T. Sandiford mimarî için dijital planlar oluşturdular. O. Franklin ve J. Tudeau buluntu veritabanından sorumluydular. Dr. N. Mac Sweeney 2007-2009 buluntularını çizim ve fotoğraflama için kataloglayıp tasnif etti, G. Fussell buluntuların büyük kısmını çizdi ve seçilmiş buluntuların çizimli detaylı tanımları Dr. D. Collon tarafından hazırlandı. F. Cole konservatör olarak görev yaptı. Peter Popkin bu ve önceki sezonlara (2007-8) ait hayvan kemikleri incelemesini Ramazan Gündüz'ün asistanlığında tamamladı. S. Taylor mikro-morfolojik ince kesitleme (*thin sectioning*) için örnekler aldı. Toprak numunelerinin yüzdürülmesi (*flotation*) işi J. Bates tarafından yürütüldü ve T. Sanders birkaç farklı alanda asistanlık yaptı. Seramikler hususundaysa Dr. M. Jackson Bizans materyalinin kaydedilmesini yönetti, J. Goulder Dr. C. Glatz tarafından başlatılan Geç Tunç Çağı seramiklerinin kaydedilmesi işini gerçekleştirdi ve C. Bouthillier detaylı Demir Çağı materyali çalışmasına devam etti.

Kültür ve Turizm Bakanlığı temsilcisi Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nden Sayın Mahmut Altuncan'dı ve her zamanki gibi Silifke Müze Müdürü İlham Öztürk'e destek ve tavsiyeleri için derin şükran duymaktayız. Ayrıca Ankara'daki Britanya Enstitüsü (İngiliz Arkeoloji Enstitüsü)'ne de devam eden destekleri için ve özellikle de problemlerimize müdahaledeki hızlıcevaplığı ve çözmedeki kabiliyeti dolayısıyla Gülgün Girdivan'a şükranlarımızı sunmak isteriz.

Excavations at Kilise Tepe 2009

A two month field season was carried out at Kilise Tepe from 5th July to 1st September 2009, as a joint project of the University of Cambridge and Newcastle University, with the support of several donors, and sponsored by the British Institute at Ankara.⁵ Work this season concentrated on extending our knowledge in four main areas of the site (Plan 1): the North-West Building (Level III), the Stele Building (Level II), the Iron Age to Late Bronze Age sounding in K/L14, and the Byzantine architecture east of the Church.

(1) Level III: the North-West Building (Plan 2)

The plan of the Level III building was clarified by locating its external south-east corner beneath the Level IIa floor of Room 8 in the Stele Building: this established that the main Level III structure did not continue to the east of Room 31. Work on the south-east wall of Room 31 indicates an entrance leading into the building from the cobbled area in the south-east corner of square I19, with the remnants of a wooden beam across the suspected threshold on the south-east side of the wall. Next door, in Room 37, we sectioned the oven FI08/11 in the south-east corner of this room and exposed its construction, showing that its clay floor was laid over a layer of smallish pebbles resting on a layer of larger stones. This hearth was constructed on the upper surface to which we cleared in 2008. On the earlier floor surface some 15 cm below this it appears there was no hearth in this corner, merely occasional patches of burning, but at the centre of the room had been sunk a large (di. 2.5 m) pit in two phases which contained a valuable quantity of ceramics and animal bone. The floors of Room 37 were noticeably lower than the neighbouring rooms, and it may have been an unroofed space.

On the west side of the building excavation in I19c and H19d established the position of the south-east wall of Room 33, which had a narrow bench along it at the eastern end, making a smaller room, only some 3.20 m (NE-SW) x 2.70 m (NW-SE). Like Room 32, it was plastered on the interior wall faces, and the fill of the room was very clean yellowish clay. The line of the south-east wall of Room 33 continues to the west and indicates that there must have been a further room here.

In Room 38 the foundations of two Level IIIe walls rest almost directly on the highest IIId floor, and an oblong stone-filled trench in the floor of Room 38 (Fig. 1) is also associated with the IIIe construction. To the south-east of it, resting on a rough IIId surface, was the white impression of a small basket, closely associated with a small cluster

⁵ This season's work had generous support from the Isaac Newton Trust and the McDonald Institute for Archaeological Research in Cambridge, the Institute for Aegean Prehistory, Philadelphia, Dumbarton Oaks and Newcastle University. All photographs are by Bob Miller, University of Canberra. The Turkish text is by Dr. T.E. Şerifoğlu.

of frit beads (I19/621; Fig. 2), and elsewhere on this floor was a ceramic jar (I19/632) and a clutch of astragali (I19/564).

Room 32 was the main reception room of the complex, with frequent re-layings of the floor and plaster layers on the wall. The IIIId deposits were fully excavated in 2008, and this space was chosen to make a sounding below the floor in order to recover a sample of earlier pottery. At some 58 cm below the lowest IIIId floor, the stones of phase IIIc walls were encountered. On an associated surface two copper torcs were found lying one above the other (I19/691; Fig. 3). Beneath this against the south-west face of W5808 was a well constructed hearth (FI09/09) with an internal diameter of about 1 m, with a circular rim of plastered mud-brick.

(2) Level II: The Stele Building

This year we investigated the earliest phase of this building and its construction techniques, and explored the use of the site before the initial foundation. Soundings beneath the floors exposed scrappy walls from phase IIIe, and a number of contemporary or marginally later circular pits. In Room 8 we cleared the initial Level II deposits: directly above the corner of mud-brick masonry which must represent the south-east corner of Level IIIId Room 31 was an irregular line of stones (W6002) running from north-east to south-west, which is on a quite different alignment from the Stele Building and is presumably the foundation of a poorly constructed wall of Level IIIe date, in use for such a short period of time that it could be disused and the Stele Building then be constructed on the same level. In the north-east corner of our excavations below Room 3 another scrappy wall foundation running NW-SE was identified (W6003): this is provisionally attributed to Level IIIe, but it has to be noted that after it was disused, some time must have elapsed while a band of occupation layers built up on the western and northern side of the space later occupied by Room 3, and pits were dug and refilled.

In Room 3 the large depression in the south-east corner of the room over which the foundations of the north and east walls of Room 10 had been laid was opened up (Resim 4), and as expected this revealed the vertical sides of a large pit (P08/55). Other pits, which had been excavated before the laying of the IIa construction surface, were located in this area and partially dug. On the east side of Room 8 at least three pits were dug (P09/24, 26 and 27), cutting the surfaces on which the Level IIIe and Stele Building walls were built and showing that this area was an open space in Level IIIId.

For phase IIa and IIb of the Stele Building itself the remaining fill of the large space called Room 7 in the south-east corner of the building was cleared, exposing the line of its earliest outer walls on the south-west and south-east sides. The fill of the room was homogeneous and very clean, as was the floor, although a single copper arrowhead

was recovered from the fill (J18/454). The existence of a doorway leading from the east end of Room 10 into Room 5 was confirmed: there are the remains of burnt timber lying on the threshold beneath the bricks which blocked the doorway. The doorway between Room 1 and Room 3 in phase IIa/b was opened up, and this demonstrated that while the floor of Room 1 was originally lower than the floor in the central space, Room 3, over time a thick layer of occupation deposits built up in Room 1 until its floor was appreciably higher, Room 3 having been kept much cleaner. Like other doorways in the IIa/b sequence, in phase IIb it was later blocked with mud-bricks, and a small ceramic lentoid flask (J19/685) was recovered from the blocking.

(3) The Iron Age sounding in K/L14 (Plans 3-4)

Here by opening quadrants L14a to the east, and K14d to the south of the area already investigated, we recovered a larger sample of stratified ceramics from the obscure centuries before about 700 BC, and by going deeper in K14a/b took the sounding back to Late Bronze Age levels.

Phases 7 to 14: In 2008 a large timber structure was identified from a double ring of postholes at the base of the sounding, beneath "Surface 6". In 2009 this was left in place, and a 2 m sounding was positioned running E-W from just west of the post-hole structure, through the centre of K14a+b, to meet stone wall-foundations originally exposed in K14a in 1996 (Resim 5). The lowest architectural feature we reached was an area of paving, Phase 14. It stands at +96.27, and therefore at least 40 cm lower than the surviving tops of the walls of the LBA building in I14 at the western edge of the mound (+96.70). This paving, and the walls in phases above it, belong in a tightly packed sequence of clean horizontal clay surfaces, alternating with ashy or pebbly fill. These layers, which have been labelled Phases 7 to 14 following on from Surfaces 1-6, belong to a carefully maintained unroofed space usually between two or more houses. They were cut by a number of contemporary storage pits, and at the east end of the sounding the Phase 11 and 12 floors sealed a relatively small pit (P09/19; Phase 13), which had at least three grindstones (K14/813, 814 and 832) incorporated in its backfill. Further to the south-west a large circular pit had been dug from one of the Phase 11 surfaces, and after it had been refilled the area had suffered repeated episodes of burning, and been repeatedly resurfaced, to level out the depression caused by the sinking of the pit's backfill.

The two house corners on the north and south side of the sounding both belong to Phase 10, leaving a narrow gap between them. In the NE part of K14a the corner of the northern house consisted of a stone foundation with some mudbrick superstructure surviving (W7505-6). From the fill against the inner face of the foundation of W7505

came the bones of a new-born or foetal human baby (K14/1005). In Phase 9, directly overlying the stones of W7505-6 was a single well constructed oven FI96/16. Its western half was excavated in 1996; outside its east wall was an ashy deposit rich in animal bone, from which we hope to recover a C14 determination. This hearth must originally have been associated with a room, but its (probably mud-brick) walls have been completely cut away by later phases. Roughly contemporary, in clean packing at the east side of the sounding just west of the Phase 6 post-holes was a small clay-plastered feature with a broken coarse ware jar, near to the partial articulated skeleton of a dog, its head to the south-east (K14/754). Above this the Phase 8 version of the northern house, which is built on the same alignment as the Phase 10 house, is probably contemporary with the walls exposed beyond the post-holes at the east side of K14b (W4300 and 4301), and W4111 which was exposed at the south side of L14a, reaching into K14d. From the pits and hearths in Phases 7 to 14 we recovered a range of plant remains, including barley, wheat, grapes, olives and a pulse, probably bitter vetch (identifications courtesy Dr. M.M. Hald).

Phases 5 and 6: It became clear that the double ring of postholes exposed in 2008 belongs with Surface 6, which was followed south in K14d where there were a few further postholes. This is not enough to reconstruct the plan of the timber structure with any confidence, although its existence and considerable size are beyond doubt. Above Phase 6 there were also post-holes in the following Phase 5 (in no very obvious arrangement), which was also associated with the remnants of scrappy stone foundations, observed both in 2008 in K14b (W7502), and this year in K14d where a short stretch of a 1-course foundation running NW-SE (W7508) survives between pits P09/55 and P07/09. Phase 5 is then sealed by packing of yellowish clay.

Surfaces 2 to 4: In previous seasons we had established in K14b that after Phase 5 there was an open space for some length of time represented by at least three successive surfaces separated by bands of packing soil (Surfaces 2, 3 and 4) very different from the yellow clayey packing of Phases 5-14. In 2009 we followed these surfaces eastwards into L14a, and they can be traced westwards and southwards in K14a, over a total area of more than 10 m E-W and more than 5 m N-S. Beneath the later Iron Age Surface 1, was a band of packing which is easily recognized by vertical crack lines. Beneath this in K14b Surface 2 was only some 10-15 cm above Surface 3, but it is also visible in the north baulk, about 25 cm above Surface 3, and probably belongs with a distinctive black/brown band visible in the south baulk of the trench (i.e. in K14c) approximately 35 cm above Surface 3. Surface 3 is the most conspicuous of our surfaces: it can be clearly seen

as a black/brown band up to 10 cm thick. Surface 4, which is separated from Surface 3 by a double band of brownish fill of 40-45 cm in thickness, occupied the same space, and lies at a depth of about 1.10 m below Surface 1 (see Plan 4).

Surface 1: Three fire installations and two deep circular storage pits are associated with this surface. Contemporary with these is an exceptionally large rectangular pit (P09/55) in K14d, excavated in 2009 (Resim 6). It had been dug from Surface 1 (Level 2f), and measured some 3.55 m (N-S) by 3.80 m (E-W) at the top, with vertical sides reaching to a depth of 2.60 m. The lower part of this pit was filled with a succession of fine multicoloured strata, including a thick white phytolith layer at the very base; after a layer of packing 70 cm deep at the centre, a second period of use was marked by a very clear band of black burning. This band was as much as 20 cm thick at the centre of the pit, at 1.40 m below the top, and curved up to the top of the pit at each side. This deposit contained some carbonized seeds, including barley, wheat and lentils. Above this again was another band of finely layered strata, mainly white/grey ashy, about 20 cm deep, below a further deposit of packing. There can be no doubt that this remarkable feature was a storage facility. Underground grain storage facilities at the LBA Hittite capital were described by J. Seeher.⁶ Many examples from Boğazköy share features with the Kilise Tepe example: they can be rectangular, unlike smaller storage pits which are generally circular. They may have phytolith linings at the base, and they may be filled with deposits which include burnt layers, but also multicoloured layers of organic material. Ours is relatively small, as to be expected, but with a capacity of about 35 cubic metres, or 35,000 litres of barley, would give a daily cereal ration for 1 year for approximately 100 men, suggesting that this storage facility must have served more than a single household.

To sum up, below the Byzantine and Hellenistic walls the latest Iron Age occupation was represented by Surface 1, with fire installations, two deep circular storage pits and one very large rectangular storage facility further to the south. Below this were three or four consecutive occupation surfaces in an open space broken only by the occasional, much smaller, storage pit. The packing beneath the lowest of these (Surface 4) sealed a much cleaner yellowish clayey accumulation of deposits. The latest phases of these, Surface 5 and below it Surface 6, seem to have been open areas too, but with impermanent occupation including the large post-hole structure in Surface 6. By contrast the Phases 7 to 14 sequence in K14a suggests that at the end of the Late Bronze Age, this part of the settlement was continuously occupied by a succession of houses separated by carefully maintained courtyards or similar open spaces serving for storage in pits and other domestic activities.

⁶ "Getreidelagerung in unterirdischen Großspeichern: zur Methode und ihrer Anwendung im 2. Jahrtausend v. Chr. am Beispiel der Befunde in Hattuša", SMEA 42 (2000), 261-301.

As for the chronology of these levels, the ceramics associated with Surface 1, in particular the White Painted IV pottery, place it between 750 and 650 BC, and the material associated with Surfaces 2 and 3 also includes White Painted, along with other East Mediterranean wares such as Bichrome and Black-on-Red, which belong to the immediately preceding centuries. However, the provisional C14 dates suggest that the earliest in this sequence, Surface 4, may belong as early as the 11th century BC (others are expected, and it would be premature to discuss them in detail). This would make Phases 5 and 6 approximately contemporary with the later phases of the Stele Building (Level IIc/d), and Phases 7-14 will be in the same time span as the foundation and earlier phases of the Stele Building, with the lowest levels (perhaps Phases 11-14) corresponding to the end of Level III at the North-West corner.

(4) *Byzantine Period*

For the Byzantine period, our main aim in 2009 was to consider the role of the church within the wider settlement at Kilise Tepe. We finished work begun in 2008 in K15 on the building to the south of the church; we expanded previous excavations in area N15-O15, and we opened a large trench (in squares M16, M17, L16 and L17) east of the church where we revealed the layout and orientation of a building of considerable size (Resim 7).

The walls of the building lying east of the church were constructed of field stones without mortar. Its west wall ran on a NNW orientation passing 1.0m from the NE corner of the church. The structure had several large rooms and extends to the south and east where it remains unexcavated. Towards the centre of the complex was a space with a paved floor, and on the north side a walled, external area where two fire installations were built along the west side of the east wall (Fig. 8). Several coins were recovered at floor level and a few larger vessels especially *pithos* bases and parts of Late Roman Amphorae 1 were found. On the whole, however there were very few finds left within these rooms compared with the Byzantine areas excavated elsewhere. One might question whether these spaces were cleared out. This building seems not to have been connected physically to the early Byzantine church but the few finds that we do have show us that it was occupied during the same period. Its features suggest a domestic building, but its size, and its position east of the church, may be indicative of a link between its occupants and the church.

By contrast our work in N15 and O15 in 2007-8 seemed to suggest that the buildings in this area had been abandoned leaving their contents lying *in situ* within the structures. This year we extended our excavations from N15-O15 south into N14-O14 in an attempt to establish the southern extent of the large complex of buildings in this

area. Here the complex of structures continues south of wall W4701 excavated in 2007. The focus of our attention here was a room, with internal dimensions of 3.60m x 7.00m, whose floor was at a lower level than the surfaces outside (Resim 9). Access into the room was made possible by a stone staircase running south from the NW corner and also perhaps initially by a doorway in the south wall. A stone bench ran along the north end of the east wall W5200 and an internal partition wall, terminated with a vertical wooden post, divided the northern and southern halves of the room. At the south end of the room several large storage jars were located. On the north side of this partition wall there was a fire installation made of two large stones tipping in towards each other closely associated with a plain juglet. In the centre of the room was a large circular limestone block 0.62m in diam. with pock marks in the surface. The room was flagged at the north end and towards the south the floor made of tamped earth on which a late Roman Amphora 1 was resting. The layout and finds would support several interpretations for this room which may have formed part of a domestic structure or possibly a workshop.

South of the church in area K15a (Resim 10), we demonstrated that wall W4003 ran north up to the south wall of the church thus preventing movement around the early Byzantine monument on its southern side. Post-dating wall W4003, we found a burial which seems to belong to the same Medieval period cemetery as another grave excavated in 1998, which was radiocarbon dated to the 12th – 13th centuries AD (Jackson 2007: 186).

In 2009, therefore, we were able to provide considerable new evidence for the context of the early Byzantine church, and detailed evidence for particular associated structures which seem to have been abandoned leaving finds *in situ*. We were also able to confirm further evidence for the cemetery at the very end of the sequence at Kilise Tepe. Priorities for the future are to clarify the date of the early Byzantine abandonment and to provide a more comprehensive plan of the Byzantine site as a whole.

Finds

Apart from the ceramics we recovered relatively few significant artefacts this season. Eleven coins and an impressed copper strip (O14/66 = KLT 198) came from the Byzantine buildings. In addition to the arrowhead and copper bangles mentioned above, various small copper items continue to come from Late Bronze Age contexts at the NW corner. From the Iron Age sounding is a decorated bone tube closely resembling one found in 2007 (K14/784; KLT 200; cf. I19/286=KLT 163), and a variety of small beads and spindle whorls. An animal foot (I19/689) and an animal head in terracotta (J19/734) probably came from Late Bronze Age zoomorphic vessels. A small fragment of a bifacial lentoid seal with hieroglyphic characters was recovered in flotation from a pit in L14

(L14/697). A total of 41 contexts were sampled by flotation by Jennifer Bates, yielding some good samples of carbonized seeds, a few of which will also serve as valuable C14 samples for dating purposes.

Acknowledgements

The project is directed by J.N. Postgate and co-directed for the Byzantine by Dr. M.P.C. Jackson (Lecturer in Archaeology, School of Historical Studies, Newcastle University), and Dr. C.S. Steele was Assistant Field Director. We are grateful to Prof. J. Crow, Prof. H. Elton, Dr. M. Mango, Prof. J.D. Hawkins, Prof. E.C. Stone and Prof. P. Zimansky for acting as reviewers.

On the *tepe* the hard work of digging and removing soil was done for us by workmen who mostly came from Kışla village, with two from Zeyne. Trench supervisors were S. Blakeney (NW Building), A. Stone (Stele Building), Dr. C.S. Steele (K14d), Y. Sarioğlu (K14a/b) and Dr. T.E. Şerifoğlu (L14), and for the Byzantine work S. Moore, K. Green, K. Banfield, J. Levell and T. Hawkins.

B. Miller (Photographer, University of Canberra) took charge of the photography of both site and artifacts, and Dr. C. Colantoni and T. Sandiford generated the digital plans of the architecture. The finds data base was maintained by O. Franklin and J. Tudeau. Dr. N. Mac Sweeney catalogued and arranged for the drawing and photography of finds from 2007-2009; G. Fussell drew a large selection of artifacts, and detailed descriptions of selected finds with drawings were prepared by Dr. D. Collon. F. Cole acted as Conservator. P. Popkin completed his study of the animal bones from this and the previous seasons (2007-8), with assistance from Ramazan Gündüz, S. Taylor took samples for micro-morphological thin-sectioning, the flotation of soil samples was carried out by J. Bates, and T. Sanders assisted in various roles. As for the ceramics, Dr. M. Jackson directed the recording of the Byzantine material, J. Goulder recorded the Late Bronze Age ceramics after initiation from Dr. C. Glatz, and C. Bouthillier continued her comprehensive study of the Iron Age material.

The Representative of the Ministry of Culture and Tourism was Sn. Mahmut Altuncan, from the Museum of Anatolian Civilizations and as always we are deeply grateful to İlham Öztürk, Director of the Silifke Museum, for her support and advice. We would also like to express our gratitude to the British Institute at Ankara for their ongoing support, and especially to Gülgün Girdivan for her readiness to address all our problems and her ability to solve them.